

Η Κομφουκιανή Ιατρική Σχολή: ο δρόμος προς τη μεγάλη μάθηση

Cindy L.K. Lam

Μετάφραση:
Αντώνης Παπαγιάννης

Σημείωμα του μεταφραστή

Για τους πιστούς αναγνώστες του BMJ το τελευταίο, Χριστουγεννιάτικο, τεύχος κάθε χρονιάς αποτελεί ένα ιδιαίτερο 'συλλεκτικό' κομμάτι, με άρθρα ποικίλου περιεχομένου που άπτονται της Ιατρικής από πολλές και απροσδόκητες γωνίες, συνήθως με μεγάλη δόση χιούμορ. Προτείνουμε σε κάθε ενδιαφερόμενο να αναζητήσει την φετινή έκδοση στην ηλεκτρονική σελίδα του περιοδικού [www.bmj.com], όπου μπορεί να βρει και τα αντίστοιχα τεύχη των περασμένων ετών, από το 1994.

Στο τεύχος του 2001, τρεις ιατροί που ασχολούνται με την εκπαίδευση έγραψαν πώς φαντάζονται την ιατρική σχολή του μέλλοντος. Παραθέτουμε σε μετάφραση την άποψη της Cindy L.K. Lam, αναπληρώτριας καθηγήτριας στη Μονάδα Οικογενειακής Ιατρικής του Τομέα Παθολογίας του Πανεπιστημίου του Χονγκ Κονγκ (BMJ 2001; 323: 1458-59).

Ήταν η τελευταία μέρα του εξαμήνου πριν από τα Χριστούγεννα. Ξύπνησα πολύ ευδιάθετη, έτοιμη για μια γεμάτη εκπαιδευτική μέρα, με ένα σεμινάριο το πρωί και ένα εξωτερικό ιατρείο το απόγευμα.

Καθώς έστριβα στο δρόμο που οδηγούσε προς την Ιατρική Σχολή, ένας φοιτητής που μιλούσε στο κινητό του τηλέφωνο πετάχτηκε μπροστά στο αυτοκίνητό μου. Ευτυχώς φρενάρισα χωρίς να τον χτυπήσω. Εγώ μούσκεψα στον ιδρώτα από τον φόβο, αλλά εκείνος συνέχισε σαν να μην είχε συμβεί τίποτε. Αναρωτήθηκα πόσο αποτελεσματικός θα ήταν στο να συμβουλευτεί τους ασθενείς του να αποφεύγουν την έκθεση σε κινδύνους.

Μόλις πρόλαβα να συνέλθω από το σοκ και έσπευσα να πάω στο σεμινάριο. Άνοιξα την πόρτα και βρέθηκα σ' ένα αμφιθέατρο με τόσο θόρυβο όσο και το παζάρι των πουλιών στην πόλη, όπου ένα τσούρμο παιδιά μιλούσαν, γελούσαν, ξεφώνιζαν, έτρωγαν και έτρεχαν πέρα-δώθε. Χρειάστηκε να ξεφώνισω για να παρουσιάσω την προσκεκλημένη ομιλήτρια, η οποία στη συνέχεια αγωνίστηκε να κάνει την ομιλία της καθώς οι φοιτητές συνέχισαν να μιλούν, να έρχονται καθυστερημένοι ή να βγαίνουν για να απαντήσουν τα τηλέφωνα τους. Το σεμινάριο τελείωσε και όλοι οι

φοιτητές όρμησαν να βγουν πριν προφθάσουμε η ομιλήτρια κι εγώ να πάμε στην πόρτα. Της εξήγησα ότι η σχολή μας ήταν πολύ φοιτητοκεντρική.

Στο εξωτερικό ιατρείο είχα για διδασκαλία τρεις τελειόφοιτους της ιατρικής: μια κοπέλα με σανδάλια, ένα νεαρό που χρειαζόταν απεγνωσμένα κούρεμα, κι άλλον ένα με βρώμικη άσπρη μπλούζα. Είδαμε μια ηλικιωμένη γυναίκα με βαριά οστεοαρθρίτιδα στα γόνατα. Αφού απέκλεισαν το τραύμα και τον καρκίνο οι φοιτητές έμειναν πολύ ικανοποιημένοι. Κανένας δεν έκανε τον κόπο να ρωτήσει τη γυναίκα πώς ένιωσε και τι περίμενε από τον γιατρό, ούτε μπόρεσε κανείς να μου εξηγήσει την παθοφυσιολογία αυτής του συνηθισμένης πάθησης. Συμπέραναν ότι ήταν μικροπρόβλημα (αφού δεν θα την σκότωνε) και είπαν στην ηλικιωμένη κυρία ότι τα γόνατά της δεν θεραπεύονταν. Δεν μπορούσαν να καταλάβουν γιατί η ασθενής παραλίγο να ξεσπάσει σε κλάματα.

Μέχρι την ώρα που γύρισα στο σπίτι ο ενθουσιασμός μου είχε εξανεμισθεί. Ένιωθα απελπισία όταν σκεφτόμουν τι είδους γιατροί θα γίνονταν οι φοιτητές μας. Έδειχναν να μη ξέρουν πράγματα που ξέρουν και τα παιδιά του νηπιαγωγείου: ότι ο δρόμος είναι επικίνδυνος και πρέπει να προσέχουμε από τα αυτοκίνητα, ότι πρέπει να είμαστε ευγενικοί και να μη μιλούμε όταν μιλούν οι άλλοι,

ότι δεν πρέπει να λέμε πράγματα που πληγώνουν τους άλλους. Πολύ σωστά γράφει ο Robert Fulghum ότι ο κόσμος θα ήταν πολύ καλύτερος αν όλοι οι άνθρωποι εφάρμοζαν αυτά που είχαν μάθει στο νηπιαγωγείο¹. Πώς μπορούμε να βοηθήσουμε τους φοιτητές της ιατρικής να εφαρμόσουν όσα έμαθαν εκεί;

Ένα ονειρεμένο πρόγραμμα σπουδών

Εκείνη τη νύχτα είδα ένα όνειρο. Είχα γίνει κοσμήτορας σε μια καινούργια ιατρική σχολή που διέθετε όλα τα μέσα του κόσμου. Παρουσίαζα το σχέδιο του προγράμματος σπουδών στη συνέλευση των καθηγητών.

«Η νέα ιατρική σχολή μας ονομάζεται Κομφουκιανή Σχολή για Μέλλοντες Ιατρούς. Δώσαμε στο Πανεπιστήμιό μας το όνομα ενός Κινέζου φιλοσόφου που έζησε πριν 2500 χρόνια, διότι η κινεζική λέξη για το πανεπιστήμιο προήλθε από το όνομα του φημισμένου βιβλίου του: 'Μεγάλη μάθηση'². Η αποστολή της ιατρικής σχολής μας είναι να εκπαιδεύει αυριανούς γιατρούς και όχι να διδάσκει φοιτητές της ιατρικής. Το πρόγραμμα σπουδών βασίζεται στις εκπαιδευτικές θεωρίες του Κομφούκιου που λένε ότι «ο δρόμος προς τη μεγάλη μάθηση είναι να γνωρίσεις την αρετή, και η αυτοπειθαρχία είναι η βάση όλων των επιτευγμάτων»². Θα καλλιεργήσουμε την παραδοσιακή κινεζική μέθοδο της μάθησης με απομνημόνευση και πρακτική³. Η μνήμη είναι μια κεντρική γνωστική διαδικασία που μεταμορφώνει την πληροφορία σε γνώση⁴, ενώ η πρακτική κάνει τη μάθηση απολαυστική³. Αυτό θα διευκολυνθεί με τη μοντέρνα εκπαιδευτική προσέγγιση της βιωματικής μάθησης. Η βίωση της πραγματικής ζωής δίνει νόημα στην πληροφορία, ερέθισμα για την ανάκληση της πληροφορίας, κι ένα πλαίσιο για την άσκηση της ιατρικής. Το περιεχόμενο του προγράμματος ιατρικών σπουδών θα περιορίζεται στις πιο συνηθισμένες αρρώστιες που παρατηρούνται στις εξωτερικές και εσωτερικές ιατρικές υπηρεσίες, έτσι ώστε οι φοιτητές να έχουν επαρκείς ευκαιρίες για να αποκτήσουν εμπειρία και να ασκηθούν στον περιορισμένο χρόνο των σπουδών τους. Είναι καλύτερο να γνωρίζει κανείς τα πάντα για τα πιο σημαντικά πράγματα παρά να ξέρει μόνο από λίγα για όλα.

«Κατά την εισαγωγή στην ιατρική σχολή, κάθε φοιτητής θα πρέπει να υποβάλλει μια δήλωση, με την οποία θα υπόσχεται ότι θα αφοσιωθεί στην επί-

τευξη των υψηλότερων δυνατών επιδόσεων στα τέσσερα χαρακτηριστικά της αρετής που ορίζει ο Κομφούκιος: καλοσύνη (προς τους ασθενείς), τιμιότητα (όχι αντιγραφή στις εξετάσεις), βασικές αρχές (να σκέφτεται λογικά), και δικαιοσύνη (να τηρεί την δεοντολογία), καθώς και ότι θα καλλιεργήσει τέσσερις πτυχές της αυτοπειθαρχίας: να είναι ευγενικός (προς όλους, και προς τους καθηγητές), να είναι ασφαλής (να προσέχει στο δρόμο), να είναι υγιής (επαρκής ύπνος, τακτική άσκηση, ισορροπημένη διατροφή, όχι κάπνισμα), και να είναι καθαρός (σωστά παπούτσια, τακτικό κούρεμα, και καθαρές άσπρες μπλούζες).

«Το πρώτο έτος έχει στόχο την ανάπτυξη της αρετής και της αυτοπειθαρχίας, καθώς και την απόκτηση βασικής μάθησης και κλινικών δεξιοτήτων. Οι φοιτητές θα μαθαίνουν την αρετή και την αυτοπειθαρχία με το να απαγγέλλουν τα τρία Κινεζικά κλασικά έργα του Κομφούκιου^{2,3}. Επιπλέον, αυτό θα τους ασκήσει και στην απομνημόνευση. Θα μαθαίνουν να συμμερίζονται τον πόνο των ασθενών με το να περνούν μία εβδομάδα ο καθένας στο νοσοκομείο ως ασθενείς. Στη συνέχεια θα ασκούνται στο να δείχνουν καλοσύνη και σεβασμό προς τους ανθρώπους με το να εργάζονται ως βοηθοί στις υγειονομικές ή κοινωνικές υπηρεσίες για δυο απογεύματα κάθε εβδομάδα. Τα προβλήματα που θα συναντούν στην εργασία τους θα αποτελέσουν τις αφορμές για να μάθουν τις βασικές τέχνες για το πώς να αναγνωρίζουν τα προβλήματα, να αναζητούν πληροφορίες και να επιλύουν τα προβλήματα. Οι πρώτες κλινικές δεξιότητες που θα μάθουν θα είναι πώς να μιλούν ευγενικά στους ανθρώπους και πώς να ακούνε με προσοχή. Θα μάθουν την τέχνη και την ευαισθησία της φυσικής εξέτασης με το να εξετάζουν ο ένας τον άλλο.

«Τα επόμενα χρόνια θα περιλαμβάνουν μάθηση μέσω κλινικής εμπειρίας, στην οποία οι φοιτητές θα εναλλάσσονται κυκλικά και θα εργάζονται ως κλινικοί βοηθοί σε διάφορα εξωνοσοκομειακά και νοσοκομειακά ιατρικά τμήματα. Οι φοιτητές θα πρέπει να μαθαίνουν τις 10 κυριότερες νόσους που θα συναντήσουν κατά την κλινική τους εργασία σε κάθε ειδικότητα. Θα πρέπει να ξέρουν τα πάντα, όπως την αιτιολογία, την επιδημιολογία, την κοινωνιολογία, την παθοφυσιολογία, την ψυχολογία, τα συμπτώματα, τα σημεία, τη διερεύνηση και την αντιμετώπιση των καταστάσεων αυτών.

«Όλες οι παραδόσεις θα είναι ψηφιακές και

θα είναι διαθέσιμες 24 ώρες την ημέρα στην ιστοσελίδα του Κομφουκιανού Πανεπιστημίου, η οποία θα ενημερώνεται συνεχώς από τους διδάσκοντες. Το μάθημα για την κάθε βασική νόσο θα τονίζει τα κύρια σημεία και θα παρέχει ηλεκτρονικούς συνδέσμους για πιο λεπτομερείς πληροφορίες και τρέχουσες ερευνητικές μαρτυρίες.

«Οι φοιτητές θα υποβάλλονται σε παραγωγική και αθροιστική αξιολόγηση σε κάθε ειδικότητα. Η παραγωγική αξιολόγηση θα βασίζεται στην παρατήρηση της συμπεριφοράς του φοιτητή αναφορικά με τα τέσσερα κριτήρια της αρετής και τα τέσσερα κριτήρια της αυτοπειθαρχίας. Ο φοιτητής θα δέχεται μια προειδοποίηση αν αποτύχει μια φορά στην παραγωγική αξιολόγηση, και θα αποβάλλεται από τη σχολή αν αποτύχει δεύτερη φορά. Η αθροιστική αξιολόγηση θα ελέγχει τις γνώσεις και την ικανότητα των φοιτητών να επιλύουν προβλήματα πάνω στις βασικές νόσους. Όλος ο κατάλογος των ερωτήσεων αξιολόγησης θα είναι διαθέσιμος στο Διαδίκτυο, ώστε οι φοιτητές να γνωρίζουν τι πρέπει να έχουν μάθει. Δεν θα επιτρέπεται στον φοιτητή να προχωρήσει στην επόμενη ειδικότητα του προγράμματος αν δεν έχει περάσει τόσο την παραγωγική όσο και την αθροιστική αξιολόγηση της προηγούμενης ειδικότητας.

«Ο μέσος χρόνος που θα απαιτείται για τη συμπλήρωση του προγράμματος είναι πέντε χρόνια, αλλά οι φοιτητές μπορεί να αποφοιτούν νωρίτερα αν μπορούν να ολοκληρώσουν με επιτυχία την απαιτούμενη μάθηση και να περάσουν όλες τις αξιολογήσεις. Οι φοιτητές μπορούν να συνεχίσουν στο πρόγραμμα σπουδών για όσο καιρό

τους χρειάζεται, αλλά δεν θα δικαιούνται καμιά οικονομική επιχορήγηση μετά από πέντε χρόνια.»

Η συνέλευση των καθηγητών του Κομφουκιανού Πανεπιστημίου για Μέλλοντες Ιατρούς ενέκρινε ομόφωνα το νέο πρόγραμμα σπουδών και με χειροκρότηση θεرمά.

Επιστροφή στην πραγματικότητα

Με ξύπνησε το τηλέφωνο. Ο γραμματέας της σχολής με ειδοποίησε ότι θα γινόταν έκτακτη συνέλευση των καθηγητών σε μια ώρα για να συζητήσουμε την αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών της ιατρικής για τον επόμενο χρόνο. Ξέχασα το όνειρό μου και πήγα να ακούσω τι θα μας έλεγε ο κοσμήτορας.

Το άρθρο αυτό αποτελεί αποκλειστικά φαντασία της συγγραφέως. Δεν αντανakλά οποιαδήποτε γνώμη της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Χονγκ Κονγκ ή των μελών του. Όλα τα πρόσωπα είναι φανταστικά, και οποιαδήποτε ομοιότητα είναι συμπτωματική.

Βιβλιογραφικές παραπομπές

1. Fulghum R. All I ever really needed to know I learned in kindergarten. In: Canfield J, Hansen MV, eds. *Chicken soup for the soul*. London: Vermilion 1999: 127-8.
2. Legge J. The great learning. In: *Chinese classics*. Vol 1. Taiwan: SMC Publishing, 1994:355-81.
3. Legge J. Confucian analects. In: *The Chinese classics*. Vol 1. Taiwan: SMC Publishing, 1994:137-354.
4. Regehr G, Norman GR. Issues in cognitive psychology: implications for professional education. *Acad Med* 1996;71:988-1001.